

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ ТА МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **28 Публічне управління та адміністрування**
Спеціальність **281 Публічне управління та адміністрування**
Освітній рівень **перший (бакалаврський)**
Освітня програма **Публічне управління**

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та
оцінювання

вибіркова
українська

Завідувач кафедри
державного управління,
публічного адміністрування
та економічної політики

Наталія ГАВКАЛОВА

Харків
2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики

Протокол № 16 від 07.03.2023 р.

Розробник:

Соболев Вадим Григорович, к.е.н., доцент кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Європейська інтеграція являє собою складний соціально-економічний процес налагодження тісного співробітництва європейських держав. Є одним із проявів провідної тенденції сучасного історичного розвитку – посилення всебічної взаємозалежності держав, передусім в економічній сфері, та подальшого зближення цивілізаційно споріднених.

Євроінтеграція в Україні – це процес впровадження європейських норм в українське законодавство. Таке впровадження має забезпечити: стабільну економіку, правову державу, чисте довкілля, якість харчових продуктів, соціальну захищеність громадян, високий рівень життя та відсутність корупції. Це єдиний економічний, соціальний та гуманітарний простір, де відмовилися від кордонів та зайвих умовностей задля вільного переміщення товарів, людей, послуг і капіталів, необмеженого обміну інформацією, культурними та науковими надбаннями.

Дисципліна "Європейська інтеграція та міжнародна співпраця України" є вибірковою навчальною дисципліною підготовки фахівців першого (бакалаврського) освітнього рівня освітньо-професійної програми "Публічне управління" для всіх форм навчання та посідає важливе місце у навчальному процесі, оскільки надає методологічні, методичні знання, допомагає сформувати професійні компетентності у студентів щодо процесу інтеграції економіки України в європейське економічне середовище.

Мета навчальної дисципліни: сформувати у майбутніх фахівців сучасного системного мислення та комплексу спеціальних вмінь, практичних знань і навичок у галузі організації процесу міжнародної співпраці та інтеграції України в європейське економічне середовище.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	3-4
Семестр	5-8
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	іспит

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Історія української культури	Науково-дослідна практика
Філософія	Комплексний тренінг
Макро- і мікроекономіка	Переддипломна практика
Основи міжнародних економіки та менеджменту	Дипломна робота
Теорія організації	
Менеджмент публічних установ і організацій	
Електронне врядування	

Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і	Застосовувати норми та правила професійного спілкування українською мовою.

<p>письмово. Навички міжособистісної взаємодії. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності). Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів. Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ.</p>	
<p>Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. Здатність впроваджувати інноваційні технології.</p>	<p>Уміти усно і письмово спілкуватися іноземною мовою</p>
<p>Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p>	<p>Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.</p>
<p>Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність спілкуватися іноземною мовою. Навички міжособистісної взаємодії. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності). Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.</p>	<p>Уміти організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх/спортивних проектах, спрямованих на формування здорового способу життя / активної громадянської позиції.</p>
<p>Здатність бути критичним і самокритичним. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p>	<p>Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.</p>
<p>Здатність спілкуватися іноземною мовою. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності). Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.</p>	<p>Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.</p>

<p>Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.</p> <p>Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).</p> <p>Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.</p> <p>Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.</p> <p>Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ.</p> <p>Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.</p>	<p>Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.</p>
<p>Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.</p>	<p>Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов.</p>

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Політика європейської інтеграції

Тема 1. Теоретичні аспекти економічної інтеграції на різних рівнях розвитку економічних систем

Теоретичні основи міжнародної економічної інтеграції; інтеграція міжнародних систем; регіональна економічна інтеграція; державне регулювання міжнародної економічної інтеграції України.

Тема 2. Світова організація торгівлі як глобальний регулятор міжнародних інтеграційних процесів

Основні принципи, функції, структура та механізм набуття членства у Світовій організації торгівлі; заходи торгівельного захисту та вирішення спорів; вплив умов вступу України до СОТ на її зовнішню торгівлю.

Тема 3. Європейський Союз як одне з найуспішніших інтеграційних об'єднань

Основні етапи європейської інтеграції; основні інституції Європейського союзу; стратегія і основні політик ЄС.

Змістовий модуль 2. Перспективи участі України в інтеграційних об'єднаннях

Тема 4. Передумови і перспективи створення Україною інтеграційних об'єднань на регіональному рівні

Потенціал найбільших сучасних європейських об'єднань на Євразійському континенті; основні характеристики зовнішньоторгівельних зв'язків України з країнами Європи; форми регіональної економічної інтеграції.

Тема 5. Можливості та загрози для ринку збуту продукції реального сектору України від участі у регіональних об'єднаннях з урахуванням зобов'язань СОТ

Особливості угоди про зону вільної торгівлі між Україною та СОТ; перспективи ринку продукції різних галузей виробництва

Перелік практичних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни"

Методи навчання та викладання

При викладанні дисципліни використовуються такі методи навчання: пояснювально-ілюстративний метод – для більш ґрунтовного розкриття сутності певних явищ, законів, процесів за допомогою їх символічного зображення (схеми, діаграми, графіки); практична робота – для використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань; індуктивний метод – для вивчення явищ від одиничного до загального; дедуктивний метод – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного.

Серед продуктивних методів навчання, спрямованих на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів, при викладанні дисципліни використовуються:

проблемні лекції – для постановки перед аудиторією проблемних запитань в рамках теми, а також для спонукання участі студентів у розв'язанні проблем лекції, їх участі у відповідях на запитання, елементи дискусії (Тема 1, 2, 3, 5);

робота в малих групах – для структуризації лекційних або практичних занять за формою і змістом, а також для участі кожного студента в роботі за темою заняття (студентам пропонується об'єднуватися у групи по 5 – 6 осіб та презентувати наприкінці заняття своє бачення та сприйняття матеріалу), що забезпечує формування особистісних якостей, а також комунікативних навичок та навичок командної роботи (Тема 1, 2, 4, 5).

Порядок оцінювання результатів навчання

ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему оцінювання. Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні та практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних та практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума для отримання допуску до іспиту – 60 балів; мінімальна сума – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-іспит з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль, і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі іспиту, відповідно до графіку навчального процесу.

Формами поточного оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

есе, які представляють результати навчально-пізнавальної діяльності студентів за обраними ключовими темами дисципліни, що дозволить розвивати навички їх творчого мислення і продуктивного письма, а також краще закріпити навчальний матеріал. Загальна кількість есе за темами дисципліни – 1, максимальна кількість балів за написання есе – 10 (за умови правильного написання та оформлення);

колоквіуми, які проводяться двічі за семестр. При проведенні колоквіуму визначається рівень оволодіння студентами професійних компетентностей з навчальної дисципліни за відповідний змістовий модуль. Колоквіум передбачає виявлення опанування студентом матеріалу лекційного модуля та вміння застосовувати його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді тестування, а також вирішення практичного завдання. При цьому тестове завдання може містити як запитання, що стосуються суто теоретичного матеріалу, так і запитання, спрямовані на вирішення невеличкого практичного завдання. Максимальна кількість балів за кожний з колоквіумів – 20 балів. Максимальна кількість балів за обидва колоквіуми – 40 балів. Перший колоквіум включає теми 1 – 3, а другий – теми 4 - 5. Структура колоквіуму: 1) 10 тестових запитань (кожна вірна відповідь на тестове запитання 1 бал. Максимальна кількість балів за вирішені тестові завдання – 10 балів); одне практичне завдання (максимальна кількість балів – 10 балів за правильно виконане завдання).

Самостійна робота здобувача за дисципліною включає:

підготовка доповіді, що представляє собою результати виконаних завдань студентами протягом семестру із застосуванням різних інструментів програмного забезпечення (Microsoft PowerPoint тощо). За доповідь студент може отримати 10 балів за умови правильного і своєчасного її виконання. Загальна кількість міні-презентацій – 1, максимальна кількість балів за створення міні-презентацій – 10;

Підсумковий контроль за дисципліною: формою підсумкового контролю є іспит. Завданням іспиту є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу іспит оцінює рівень засвоєння студентом компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами.

Екзаменаційний білет включає 15 тестів та 3 практичних завдання (стереотипного, діагностичного, евристичного). Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і перевіряє рівень оволодіння студентами професійними компетентностями щодо планування, організації, координації, моніторингу та контролю реалізації процесу управління змінами в організації.

Максимальна кількість балів за правильно вирішені тестові завдання – 25 балів (від 1 балу за кожну вірну відповідь).

Максимальна кількість балів за виконання стереотипного практичного завдання – 3 бали: за правильне представлення та використання методичного апарату, зокрема формул та позначення до них (1 бал); за арифметичну правильність розрахунків та правильне наведення одиниць виміру показників (1 бал); за наявність висновку / відповіді (1 бал).

Максимальна кількість балів за виконання діагностичного практичного завдання – 5 балів: за правильне представлення та використання методичного апарату, зокрема формул та позначення до них (1 бали); 1 бал за наявність пояснень щодо алгоритму розрахунку окремих показників, які входять до алгоритму вирішення завдання та охайність представлення результатів; за арифметичну правильність розрахунків (1 бали); за правильне наведення одиниць виміру показників (1 бал); за логічну послідовність і ґрунтовність висновку (1 бал).

Максимальна кількість балів за виконання евристичного практичного завдання – 7 балів: за правильне представлення та використання методичного апарату, зокрема формул та позначення до них (1 бал); за наявність пояснень щодо алгоритму розрахунку окремих показників, які входять до алгоритму вирішення завдання та охайність представлення результатів (2 бали); за арифметичну правильність розрахунків (1 бал); за правильне наведення одиниць виміру показників (1 бал); за логічну послідовність, аргументованість і ґрунтовність висновку (2 бали).

Підсумкова оцінка за екзаменаційну роботу складається з суми балів за вирішення всіх завдань.

Тестові завдання та стереотипне завдання оцінюють базові компетентності, якими повинні оволоділи здобувачі. Максимальні бали за виконані завдання можуть бути отримані

при глибокому засвоєнні програмного матеріалу, засвоєнні рекомендованої літератури; чіткому володінню понятійним апаратом, методами використання базових інструментів публічного управління і вмінні використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язанні ситуацій. Відповідь на стереотипне питання має бути вірною та повною, оформлення відповіді – акуратним, логічним і послідовним. Евристичне та діагностичне завдання виконані як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом, висновки до завдань аргументовані та обґрунтовані, викладені у логічній послідовності на дуже високому рівні і на їх основі запропоновані рекомендації і заходи.

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання	Форми оцінювання	Мак бал
1	2	3	4
Тема 1.	Змістовий модуль 1. Політика європейської інтеграції		
	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція за питаннями: Теоретичні основи міжнародної економічної інтеграції; інтеграція міжнародних систем; регіональна економічна інтеграція; державне регулювання міжнародної економічної інтеграції України	Активна робота	
	Виконання практичних завдань	Активна участь у виконанні практичних завдань	
	<i>Самостійна робота</i>		
	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Закінчення виконання аудиторного завдання та його оформлення. Підготовка до семінарського заняття.		
Тема 2.	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція за питаннями: Основні принципи, функції, структура та механізм набуття членства у Світовій організації торгівлі; заходи торгівельного захисту та вирішення спорів; вплив умов вступу України до СОТ на її зовнішню торгівлю.	Активна робота	
	Виконання практичних завдань	Активна участь у виконанні	

		практичних завдань	
	<i>Самостійна робота</i>		
	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Закінчення виконання аудиторного завдання та його оформлення. Підготовка до семінарського заняття.	Підготовка доповіді	10
Тема 3.	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція за питаннями: Основні етапи європейської інтеграції; основні інституції Європейського союзу; стратегія і основні політик ЄС	Активна робота	
	Виконання практичних завдань	Активна участь у виконанні практичних завдань	
	<i>Самостійна робота</i>		
	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Закінчення виконання аудиторного завдання та його оформлення. Підготовка до семінарського заняття.	Колоквіум	20
Тема 4.	Змістовий модуль 2. Перспективи участі України в інтеграційних об'єднаннях		
	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція за питаннями: Потенціал найбільших сучасних європейських об'єднань на Євразійському континенті; основні характеристики зовнішньоторгівельних зв'язків України з країнами Європи; форми регіональної економічної інтеграції	Активна робота	
	Виконання практичних завдань	Активна участь у виконанні практичних завдань	
	<i>Самостійна робота</i>		
	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Закінчення виконання аудиторного завдання та його оформлення. Підготовка до семінарського заняття.	Написання есе	10
Тема 5.	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція за питаннями: Особливості угоди про зону вільної торгівлі між Україною та СОТ; перспективи ринку продукції різних галузей виробництва	Активна робота	
	Виконання практичних завдань	Активна участь у виконанні практичних завдань	
<i>Самостійна робота</i>			

	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Закінчення виконання аудиторного завдання та його оформлення. Підготовка до семінарського заняття.	Колоквіум	20
Іспит			40
Загальна кількість балів			100

Рекомендована література

Основна

1. Конституція України. Чинне законодавство України зі змінами та доповненнями станом на 25.10.2021 р. (відповідає офіційному текстові). – Київ : Центр навчальної літератури. – 2021. – 64 с.
2. Про адміністративні послуги : Закон України № 5203-VI від 6 грудня 2012 року (зі змінами, внесеними згідно із Законом № 399- VII від 04.07.2013 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 32. – Ст. 409.
3. Матюшенко І. Ю. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції : навчальний посібник / І. Ю. Матюшенко. С. В. Бсренда. В. В. Резніков. - Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. - 496 с.

Додаткова

4. Гавкалова Н., Лола Ю. Демократична децентралізація та діджиталізація органів влади: досвід Євросоюзу/ Н. Гавкалова, Ю. Лола // Інфраструктура ринку. – 2019. - № 36. – 300–306.
5. Лозинська І. О. Європейський досвід трансформації систем публічного управління та можливість його впровадження в Україні / І. О. Лозинська, В.В. Баштанник // Право та державне управління. – 2018. - №1 (30). Том 2. – С. 30–35.
6. Шевченко О.О. Наближення публічного управління в Україні до європейських стандартів / О.О. Шевченко, М.М. Коваленко // Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління. – 2017. - Том 28 (67) № 1. – С. 27–32.
7. Gavkalova N., Lola Y., Prokopovych S., Mykhailenko D. Influence of the Country's Information Level on Its Economic Development. AEBMR. Vol. 99. Available: <https://www.atlantispress.com/proceedings/mdsmes-19/articles?q=lola>.
8. Gavkalova N., Lola Y., Prokopovych S., Sybirtsev V., Diachek V. Neural Network Modeling of E-Government Development and the Socio-Economic Environment. International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE) ISSN: 2277-3878, Volume-8, Issue 3C, November 2019. - P. 189-194.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

9. Концепція реформування публічної адміністрації в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pravo.org.ua/files/administr/Koncrpciya_reform_pabl_admin_2.
10. Нормативні акти України . – Режим доступу : www.nau.kiev.ua.
11. Посилання на навчальну дисципліну "Європейська інтеграція та міжнародна співпраця України" на сайті ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/>